

2018-2019 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SEYİTGAZİ İLÇESİ NİSAN AYI DÖĞEP RAPORUDUR.

Bakanlığımız Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Ortaokulları Öğretmenleri arasında düzenlediği Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine yönelik Gelişim Eylem Planı projesinin Nisan ayı toplantısı İlçemiz Halk Eğitim Merkezi'nde 06.04.2019 Pazartesi günü 10'da yapıldı. Toplantıya ilçemizde görev yapan tüm Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin katıldığı görüldü. Toplantının bu ayki gündem konusu DKAB ve Temel Dini Bilgiler derslerinde yer alan ahlak ve adab-ı muaşeret ile ilgili konuların öğretilmesinde temel ilkeler, öğretim metotları ve materyallerin hazırlanması ve kullanımı olup bu konu Zeynep KOÇ ve Feyza TEZCAN tarafından sunum yolu ile katılımcılara aktarıldı. Arapça 'da "seciye, tabiat, huy" gibi manalara gelen ahlâk, insanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya koyduğu iradeli davranışlar bütünü şeklinde tanımlanmıştır. "Huluk" kelimesinin çoğuludur. Genellikle insanın gözle görünen biçimine (şekil, sûret, beden) halk; görünmeyen, basiretle algılanan manevi biçimine (sîret, nefis, ruh) de huluk denilmiştir. İslâm ahlâkının kaynağı da yüce Allah'tır. Başka bir ifade ile Kur'an ve Sünnettir.

Peygamberimiz bir hadislerinde, "Babanın evladına güzel terbiyeden daha iyi bir hediye veremeyeceğini" bildirerek, terbiyenin insan hayatındaki yerini vurgulamıştır. Yine, "Çocuklarınıza ikram edin ve terbiyelerini güzel yapın", "İnsanın öldükten sonra geride bıraktığı en hayırlı şeylerden birinin, yetiştirdiği salih evlat" olduğu buyurulmuştur.

Çocuğun eğitimi konusunda Hz. Ali'nin şu sözü zikredilmiştir: "Evlâdınızı bulduğunuz zamandan başka bir zaman için talim ve terbiye ediniz. Çünkü onlar sizin zamanınızdan başka bir zaman için halk olunmuşlardır. Çocuğun terbiyesinde sakın kusur gösterme; zira o, senin zamanından başka bir zaman için yaratılmıştır."

İslam dünyasının yetiştirdiği büyük sosyologlardan İbni Haldun, çocuğun eğitimine Kur'an'la başlanması konusunda şunları söyler:

"Çocuklara Kur'an talim etmek dinin şairinden bir şiardır. Müslümanlar bunu esas alarak, bütün beldelerinde yaygın olarak Kur'an eğitimi yapmışlardır. Çünkü Kur'an ayetlerine ve hadislerine dayanan İslam inancının kalplerde kökleşmesi, her şeyden önce bu şiarı bağlıdır. Onun için Kur'an öğretimi esas haline gelmiş olup, daha sonra hasıl olan melekeler bu esas üzerine bina edilmiştir. Bunun sebebi şudur: Küçüklerin eğitimi çok daha fazla köklü olup, daha sonraki yaşlarda alınan eğitim ve öğretime temel teşkil eder. Çünkü kalpler ve zihinler diğer melekelerin temelidir. Üzerine bina edilen şeyin tarzı ve durumu, temele bağlıdır."

Günümüzde çocukların, ruh sağlıkları yerinde ve insanî vasıflara sahip olarak yetişmeleri için daha fazla çaba sarf edilmektedir. Artık çocuğun dünyasına girilmiş, onun ruhunun gerçek zenginliği anlaşılmaya başlanmıştır. Bugün çocuğun geçirdiği gelişim evreleri bilinmekte ve eğitim bu evrelerin özelliğine göre düzenlenmektedir. Eğitim yöntemleri, araç, gereç ve malzemeleri de yeniden ele alınmakta, değiştirilmekte ve geliştirilmektedir. Çocuk sanki yeniden keşfedilmektedir.

Dünyada yapılan bilimsel araştırmaların sonuçları, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiğini ve sağlam bir kişiliğin temelini ilk çocukluk yıllarında atılabileceğini göstermiştir. Çocuğun Antropolojisi ve Pedagojik Antropoloji gibi bilimler de

eğitim ve öğretime daha güçlü kılabacak görüş ve tecrübeleri belirlemeye çalışmaktadır. Böylece çocuklara verilecek bilgilerin içinde buldukları yaş grubunun özelliklerine, ihtiyaçlarına ve kapasitelerine uygun düşmesi sağlanmaktadır. Çocukların dini gelişimi, bu gelişimi etkileyen faktörler zihinlerinin, ruhlarının ne tür bir eğitimi kabulleneceği vb. konularda kuramlar, yöntemler geliştirilmekte, eğitici durumunda olanların, küçüklerin dini gelişiminden haberdar olması, hangi yöntemin din eğitiminde yararlı, hangi yöntemin dini gelişimi tahrip edici olduğu ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Ülkemizde, din eğitimi ve öğretimi alanında bu türden çalışmaların epeyce gecikmiş olduğunu söyleyebiliriz. Din eğitimi, çoğu zaman yön verici öğütler, emir ve yasaklar, söylenmesi ve ezberlenmesi gereken kurallar bütünü olarak ele alındığından, karakter gelişimine beklenen olumlu tesiri yamamaktadır.

Günümüzde çocuğun din eğitimi ve öğretimi ile ilgili olarak geliştirilen teorilerde şu fikir üzerinde önemle durulmaktadır: Çocuklara erken yaşta din hakkında bilgi verilmez gerekçesiyle din öğretiminin ileriki yaşlara tehir edilmesi doğru değildir. Din farklı motiflerine ayrılmalı, din öğretimi, öğrencilerin kavrayışını göz önünde bulundurarak, yıllara göre programlanmalıdır. Böylece öğrenciler, her geçen yıl dinin bütünü hakkında biraz daha doğru bilgi sahibi olacaklardır.

Din olgusunun, iman, ibadet ve ahlâk esaslarına ait malzemesi belli gelişim basamağında işlendiğinde, çocuklar için daha etkili olur.

Çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermeyen bir program, yalnızca öğretimi başarısız kılmakla kalmaz, aynı zamanda çocuğun gelişimini de büyük ölçüde etkiler.

İslam'da din ile ahlak iç içedir. Bu nedenle dini eğitimin yanında, küçük yaşlardan itibaren çocuğa iyi bir ahlak eğitiminin de verilmesi gereklidir. Çocuklarımıza Kur'an'ı öğretirken sadece okumasını değil, aynı zamanda onun nasıl bir kitap olduğunu, nelerden bahsettiğini ve hangi hakikatleri bize ders verdiğini de anlatmalıyız. Böylece, Kur'an'a karşı hürmet ve muhabbeti kalbinde ve ruhunda uyandırmalıdır. Çünkü çocuğa Kur'an öğretmek ifadesi, genel anlamda onlara dinini, ahlâkını öğretmeyi içine alan bir eğitim ve öğretim sistemini ifade etmektedir.

Çocuklar, temiz ve beyaz bir levhayı andıran ruhlarına güzel şeylerin, iyi ahlakın ve dini hakikatlerin telkinine muhtaçtır. Onların kötülüklerden uzak, iyiliklere meyilli yetiştirilmeleri, bu dini terbiyeyi daha küçük yaştan itibaren ruhlarına sindirmekle mümkündür. Adalet, doğruluk, cömertlik, sözünde durmak, alçak gönüllülük, sabır, şükür, edep... Gibi güzel davranışlar çocuğa sevdirmeli; zulüm, yalan söylemek, alay etmek, kibir, iftira, çekememezlik... Gibi kötü davranışlardan uzak tutulmalıdır.

İslam inanişında insan dünyaya temiz gönderilmektedir. İnsan kendi davranışlarının sorumluluğunu yüklenerek yaşa geldikten sonra yapıp ettiklerinin iyi veya kötü davranışlarının sonuçlarından sorumlu tutulmaktadır. Herhangi bir ahlaki eğitim almaksızın yetişen ve toplumun sosyal kontrolünden etkilenmeyen insanların davranışları, çevrelerindeki çeşitli çeldiriciler nedeniyle ahlaki normların aksine şekillenmekte ve kendi davranışlarından yine en fazla kendileri olumsuz etkilenmektedirler. Bu durumun önüne geçmek için eğitim programlarında değer eğitime yer vermeye başlanmıştır. Ahlaki değerlerin insanlara kazandırılmasına yönelik çalışmalar önemli hale gelmiştir. Bu çalışmalar tabii ki ahlaklı insan

yetiştirmede önemli birer adımdır. Ancak sosyal kontörlün olmadığı ve çeldiricilerin çok fazla olduğu bir ortamda kendi sorumluluklarının sonuçlarıyla yüzleştirilmeyen insanlara yönelik ahlak eğitiminin olumlu sonuçlar vermesi pek mümkün görünmemektedir.

İnsan sosyal bir varlık olarak ait olduğu toplumun normlarına uyma eğilimindedir. Yapacağı olumsuz davranışlarının toplum tarafından kabul edilmesi ve onaylanması hoşuna gider. Ayrıca ilk eğitiminde kendi davranışlarının kontrolünde dışa bağımlı yetiştirilen bireyler toplum yargısına daha fazla önem vermektedir. İç kontrolünü sağlayamamış dıştan kontrollü insanlar ait oldukları sosyal çevreden uzaklaşıp farklı bir sosyal çevreye dâhil olduklarında toplum kontrolünü yitirmekte ve yeni çevrenin normlarını hiçe sayma eğilimi göstermektedirler. Bu çağda bireylerin çevrelerinin değişmesi ise doğal bir durumdur. Dolayısıyla yapılacak ilk iş erken dönem eğitiminde içten kontrollü, kendi davranışlarını kontrol edebilen insanlar yetiştirmektir. Bunun içinde çocuk yetiştirmeye yönelik anne-baba eğitimlerinin gerçekleştirilmesi, okulöncesi eğitiminin kişilik eğitimine odaklanan etkinliklere yönelik gerçekleştirilmesi ahlak eğitiminde önemli bir adım olabilir.

Ahlak eğitiminde bir başka değişken de çevresel çeldiricilerdir. Dijital çocuk oyunları, reklamlar, sosyal medya, görsel medya, yaşanan mahalle, arkadaşlar çevresel unsurlardan bazılarıdır. Özellikle sosyal ve görsel medya organlarının çocuklarının ahlaki eğitime uygun amaçlar doğrultusunda açık veya örtülü mesajlarını düzenlemeleri ahlak eğitiminin başarısı için olmazsa olmazlardandır. Çocuk oyunlarının değer eğitimi amaçları doğrultusunda hazırlanması, sosyal medyada değer eğitime yönelik kasıtlı etkinliklerin yapılması gününü bilgisayar karşısında geçiren neslin ahlak eğitimine katkısı büyük olacaktır. Bunlar yapılamıyorsa özellikle küçük yaşlardaki çocukların sosyal ve görsel medyaya harcadıkları zamanın sınırlandırılması bir nebze ahlaki yozlaşmayı azaltacaktır. İnsanlar davranışlarının sonuçlarından etkilenmektedir. Öğrenme kuramlarından Edimsel Koşullanmaya göre insanlar ödüllendirilen davranışları tekrarlama, olumlu karşılık alınmayan davranışlardan uzaklaşma eğilimindedirler. Dolayısıyla küçük yaşlardaki çocukların iyi ve güzel davranışlarını ödüllendirerek, olumsuz davranışlarının sonuçlarıyla da kişiliğini zedelemeyecek şekilde yüzleştirilerek ahlaki eğitimin temelleri atılabilir. Ayrıca toplumda sağlam bir adalet sistemi oluşturularak mağdurların vicdanını rahatlatacak, adalet terazisini bozmayan cezaların uygulanması da ileri yaşlardakiler için caydırıcı bir önlem olacaktır.

Yukarıda ifade edilenler toplumsal yapıyı da içine alan ahlak eğitiminin birer unsuru olabilir. Formel eğitime gelince aile, okul, öğretmen, arkadaş, eğitim programı, öğretim durumları ve değerlendirme boyutuyla tam bir işbirliğinin gerçekleştirilmesiyle ahlaki eğitim başarıya ulaşabilir. Ailesinde şiddet gören bir öğrenciden merhamet beklemek nasıl gerçekleşmesi zor bir beklenti ise herhangi bir normu olmayan öğretmenden ahlaki eğitim beklemek de yanlıştır. Ahlaki amaçlara öncelik tanıyan bir eğitim programı, anne ve baba olmanın idrakine varmış, çocuğuna sevgi ve ilgisini eksik etmeyen ebeveynler, ideal ahlak düzeyine yakın bir ahlaki anlayışa sahip ve bu anlayışı davranışlarıyla örnekleyen öğretmenler, ahlaki her davranışı ve anlayışı destekleyen bir okul yapısı (fiziki ve manevi), güzel davranışlarıyla öne çıkan arkadaş grupları, ahlaki amaçlar doğrultusunda planlanmış öğretim durumları ve değerlendirme süreçleri formel eğitimle ahlaki eğitimi başarıya ulaştırabilir.

Kendisini yaratan biri olduğuna, yaratıcısının onu hiçbir istisna olmaksızın görüp gözettğine, iyi veya kötü her ne yaparsa bir kibrit çöpüne varıncaya kadar hesap vereceğine inanan insanlar ahlaki normları güzeller amellere dönüştürecektir. Bunun aksi bir durum

varsa zaten insan kalbini kontrol etmelidir. Dolayısıyla gerçek anlamda iman ve ihlas güzel ahlakı gerektirmektedir. İnanan, ihlaslı insanlar yetiştirmek ahlaklı insan yetiştirmenin kendisidir.

İlçe DÖGEP Komisyonu:

- 1) Cem ÜZER (Koordinatör)
- 2) Zeynep KOÇ
- 3) Feyza TEZCAN
- 4) Halime BAŞÇI
- 5) Ramazan GÖK